

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap — Fél-
üzetési ára egész évre 8 korona, félvre
4 korona, egyes szám ára 30 fillér. —
Szerkesztőség: Budapest, Szentkirályi-
utca 28. szám. — Telefon: 52—31. —
Kéziratokat nem küldünk vissza.

SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY
SEGÉDSZERKESZTŐ:
WOHLMUTH ERNŐ
KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus
népoktatási intézet egy példányban
ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei
főtanfelügyelőség útján intézendők a
Szent-István-Társulat igazgatóságához,
Budapest, Szentkirályi-utca 28.

Mi és a modern irányzatok.

Irta: *Prohászka Ottokár.*

A hívővilág folyton utban van Krisztus felé. De van egy másik modern világ, amely ma még nem ezen az uton halad. Kérdés, mely oldalról lehet hozzá férközni ehhez a hitetlen modern világhoz és hogyan vezethetjük vissza az elpártolt lelkeket a krisztusi utra? Három irányzat halad azon a másik uton. Az elsőnek ideálja a tudomány mindenhatósága, amely az embert a tudomány nevében akarja üdvözíteni. Ezt az irányzatot azonban, amely az egyedek fejlődésében is tapasztalható, hamar megállásra kényszeríti az a tény, hogy a tudás határai korlátozottak. A kutató embert nyugtalanság fogta el a bizonytalanság és kétely láttára s önkéntelenül érezte, hogy a száraz tudás nem boldogít, mert az élethez lendület, eszmék kellenek. Ekkor a kötelesség és igazság helyébe a szép eszményét helyezte az előre törekvő modern hitetlen. Azonban épp ezen a ponton készül a modern szellem nagy fordulata, amely a rideg sötétségből a világossághoz, Krisztushoz vezet. — Nem találgatás kivezető utat semerre sem, az élet és a szenvedések iskolája rá fogja téríteni a modern hitetleneket erre az egyedüli kivezető utra.

A második irányzat az élet anyagi érdekeit helyezi mindenek fölé, de ezen túl nem emelkedik. Ezt a törekvést, amennyiben az alsóbb néposztályok fölemelésére irányul s egy jobb társadalmat akar teremteni, mi is helyeseljük. De a baj az, hogy ez az irányzat csak az anyagiakkal törődik s elfelejti az erkölcsi elemet. Hideg, lapos világ ez, erkölcsi értékeket nélkülöző pusztaság, amelyben napjainkban a szociáldemokrata tábor halad. S ezen a ponton ismét felvetődik a gondolat: képzelhető-e, hogy az embert egy ilyen komor, vigasztalan világ kielégíthetné? Nem. Éppen ellenkezőleg, ez az anyagi világ kényszeríti az embert a visszatérésre Krisztushoz. Így volt ez a múltban s úgy lesz a jövőben is!

Végül a harmadik modern irányzat a féktelen, a korlátlan egység, a tekintélyt nem ismerő irányzat. Előtte egyház, állam, társadalom, vallás, erkölcs stb. mind nem számít, neki nem imponál

semmi és senki, csak ő maga. S ez most divat. Jelentéktelen, kicsiny egyedek nagyozási hőbortba esnek s nagy öntudatossággal, de csirkeésszel nagyságoknak s óriásoknak képzelik magukat. De a fejlődésnek éppen ezen pontján itt is be kell állania a fordulatnak. A tultengő egyediségnek be kell látnia, hogy a nagy célokat nem nagyozással és szertelen öntudatossággal lehet elérni, hanem kitartással és önfegyelmezővel. — S amint ezt belátja, nyomban értékelni fogja a krisztusi tekintélyt s annak hordozóját az egyházat.

Mi, hívő katolikusok, az egyházban ezt a krisztusi tekintélyt tiszteljük és szeretjük s nem félünk tőle. Nem feltjük tőle az egyedet, nem az egyed autonómiáját, nem feltjük ettől a nagy tekintélytől a fejlődést és a haladást. Egyelőre ugyan még lázban élünk és még sok idő kell hozzá, míg az egész világ az igazi világosságnak birtokába juthat. De éppen ezért nagy feladatunk és hivatásunk, hogy segítsük a világot erre az utra terelni. Adjunk kifejezést önmagunkban a krisztusi szellemnek s mutassuk meg, hogy a világosság fiai vagyunk. Emelkedjünk fel oda, ahol viharok és romok fölött is a világ megtérését és Krisztus dicsőségét várjuk.

A katolikus nevelésügy és a társadalom.

Irta: *Ember Károly.*

A katolikus nevelésügy és a magyar nemzeti társadalom kölesönös viszonyáról azzal az intencióval értekezem, aminek kifejezett célja, egyik katolikus intézményünkre irányítani az arra hivatottak figyelmét. Ez az intézmény az Országos Katolikus Magyar Iskolaegyesület, amelynek nyíltan bevallott főadata: e haza határai között társadalmi propagandát teremteni a keresztény magyar nemzeti népnevelés előmozdítására, a keresztény műveltség terjesztésére. Értekezésem tárgya mindenestre alkalmas arra, hogy nemes gondolatokat ébresszen és egy, céljaiban magasztos eszme megtestesítéséhez kiváltsa a katolikus iskolaügy iránt a benső, a meggyőződéses lelkesedést, ami napjainkban —

sokan mondják — lankadóban volna a keresztény magyar társadalomban. Pedig ha valamikor, úgy a jelenben különösebb nemzeti szükség, hogy társadalmunk ne csak megérezze, hanem át is érezze nemzeti életünk utoerének minden dobbanását, amit a népkultúra verkeringése támaszt benne, azon természetes folyamat kapcsán, mely az emberiség történetében örökös, de amely folyamat a közélet, a neboldogság, a nemzeti nagyság emelkedésében vagy süllyedésében jut kifejezésre.

Nem akarok e homeroról kepeket rajzolni. Felre a komor erzelmi kitéréssekkel. Cselekvésre, tettekre ohajtók buzdítani, mert nagy es nemes tettekre, áldozatokra van szükség, hogy lelünk idealját, a nemzeti népkultúra otthonát, az igazi nevelést és tanítást osztó hitvallásos iskolákat és a nemzeti műveltséget szolgáló intézményeket csatasorba állíthassuk azon a harmezzen, amelyen a különféle kiforratlan, avagy már eredetüknel fogva megbízhatatlan, sőt nemzetünk életfaját is tamadó, úgynevezett keresztiek *élsősorban* a magyar királyság, a magyar nemzeti életnek legbiztosabb tamaszara: a katolikus iskolaügy ledöntésére merik fejsz csapásait.

Ne nezzük fasult közönnyel ezt a rombolo munkát, mely a keresztény család egyszerűségét, ősi erényeit gumnyal értelmezi; ne csak *konstatáljuk* lábbaliprasát minden nemzeti kincsünknek, amiket ezereves történelmünk szent ereklye gyanant, a nemzeti hősök példás életében örökség gyanant hagyott reánk; ne csak hirdessük a veszedelmet, mely egy hitében megrendült és megalkuvásra kész, avagy hitetlennek s így hazafiatalannak is nevelt társadalom által evezredes hazánk életét teszi köckara! Ne legyen csak pusztán elítelő szavunk azokra a veszélyes mozgalmakra, amelyek a haladás egere alatt nyíltan vagy alattomosan, de minden esetben büös könnyelműséggel fölkaavarni törekvésnek társadalmi bekenket, de nemcsak, hanem egyenesen ledöntésére törnek a mai nemzet-társadalmi rendnek és nagy hangon hirdetik egy teljesen *Új Magyarorszag* fölepitését, de amelynek eszméjét nem tudják meg csak képzeletben sem önmaguk elé varázsolni. Ily sötétség az, amiből a világosság napját feljönni hirdetik és megis azoknak szemébe szorjak a sötétség vádját, akik a nemzet egen tündöklo nap világanal és annak életet osztó fényenél és melegenél nemcsak keresik, hanem biztos cél felé tartva, értelmük minden tudásával, szívük legtisztább szeretetével, akaratuk minden erejével haladását és boldogságot munkájjak a nemzetnek.

Nem az a jeles orvos, aki csak sejtja a betegséget, hanem az, aki biztos a kórallapot és a diagnózis megallapításában.

A katolikus magyar társadalom ilyennek bizonyult akkor, midon ezelőtt három evvel a fönt vázolt veszedelmekkel szemben a keresztény nemzeti kultúra eroteljes kifejléséhez kereste a gyógyszerét és e vegből a *harmezore állította az Országos Katolikus Magyar Iskolaegyesületet*.

Ezen intézményünk szervezetileg a katolikus magyar társadalomra tamaszködik és e társadalom **eréjével** ohajt áldozni a katolikus nevelésügynek és azáltal edes hazánknek, nemzetünknek.

Érezzük azonban, hogy ezt a társadalmi erőt előbb föl kell szabadítani a lelkekben, mert mi tőrés-tagadás, a tapasztalás bizonyítja, hogy nálunk is előtérbe jutottak azok a gondolatok, amik nemhogy

közelebb segítenek a családot és azok összeséget, a társadalmat a keresztény nemzeti nevelés eszmejéhez, hanem inkább elvonják attól az érdeklődést s így lohasztják a társadalom és egyesek áldozatkészéget, ami pedig közel egy evezreden át majdnem kizárolagos istapolója volt anyagilag és erkölcsileg nemzeti művelésünknek és e műveltségből, mint forrásból eredő minden haladásunknak és fejlődésünknek Európa népei között.

Általános jelenség, hogy mintha fogyóban, szünobben volna a szülökben, társadalmunk nagy részében az őszinte meleg ragaszkodás azok iránt az ősi iskolák és intézmények iránt, amelyek a kereszt szellemben terjesztik a közműveltséget.

Hazánk társadalmában e jelenségnek egyik okát abban a fölfogásban kereshetjük, hogy van közvelemény, ambar alapjában téves az, amely az iskolának jelleg szerinti tagozódását úgy értelmezi, hogy a hitvallásos iskolák nem alkalmasak többre arra, hogy a kor igényeit kielegitő nepműveltséget közvetítsenek.

Előttünk nyilvánvalo, hogy e téves közvelemény azon sajnálatos ellenszenvben keresendő, mely más teren is mindent perhorreszkál, minék vallásos jellegé, különösen katolikus színezete vagyon. És habár — hala Istennek — ez a közvelemény még nem általános, de lépten-nyomon hallatja szavát és pedig oly formában, ami legalább is alkalmas arra, hogy a neitörődömség, a közöny lelkiállapotát idézze föl meg oly körében is nemzeti társadalmunknak, amelyben eddigelé kifejezett meggyőződés volt, hogy a hitvallásos iskolát fönttartani, annak színvonalon tartásaért még áldozatot is hozni, lelkiismeretbeli kötélesség azon természetesen jogviszony alapján, hogy az iskola a szülök helyettese, a szülök megbízottja, emelfogva a katolikus szülökhöz, a katolikus társadalomhoz a katolikus iskola, a katolikus intézet áll természetesen legközelebb. Ez az ő gyermekeinek, ifjúnak legőszintebb, legmegbízhatóbb, vonzalmukra legmeltőbb neveleje, oktatója.

De nemzeti társadalmunk előtt egy fényes történelmi mult is így érvel a hitvallásos iskolák értéke mellett; mert hisz egyeletűk ezek az intézmények a magyar királyság megalapításával, a magyar nemzeti állam kiépítésével s nevelésük igazi becsét és erjét a mongol pusztítás, a mohacsi vesz és sok minden nemzetünk életét próbára tevő historiai tényekben nyilvánvaloan bizonyítva látjuk, épen a XX. századnak azon sokszor hangoztatott igazsága alapján, hogy *«akie az iskola, azé a jövő.»*

A keresztény nevelés a nemzetnek Európa testén hazat biztosított, egy dicső, nagy hivatás betöltéséhez, közel ezer éven keresztül hős, művelt nemzedékeket nevelt, nemzeti irodalmat, művészetet teremtett, bölcsője, majd tamasza volt a társadalom minden rétegében az értelmi és erkölcsi haladásnak. Igen, ily missziót töltöttek és töltenek be az Egyház iskolái és intézetei, míg ellenben az állam és község csak 1868. óta lépven az iskolafenntartó hitfelekezettek sorába, így tehát az ily jellegű iskolák már igen rövid életük miatt sem igazolhatták a nemzet ítélszéke előtt azt a véleményt, mint tény valóságot, hogy mértékre téve, nevelésük eredményét illetőleg többet érnének a hitvallásos iskoláknál. *Szerintem egy nemzetre nézve az az iskola a legjobb iskola, amely legközelebb áll a nevelés földadatainak megoldásához.*

És itt eljutottam azon benső érvekhez, amelyek megdönthetetlen bizonyossággal győznek meg min-

denkit arról, hogy a család, a társadalom megnyugvással tekintheti ma is helyettesének a nevelés és tanítás nagy munkájában a katolikus iskolát és így méltó arra, hogy létezése, erőteljes kifejlődése, szóval sorsa iránt a legbensőbb érdeklődést tanúsítsa. Mert mit kíván az egyén az iskolától?

Követeli azt, hogy egyéni természetének megfelelő módon vezesse az emberi tökéletesség azon tökéleteit, hogy értelmi és erkölcsi tökéletet nyerjen a társadalmi és nemzeti életéhez: *studjon az életben kitarítani, küzdve győzni, becsülettel élni, egymást szeretni, egy örök élet reményében nyugodtan meghalni.*

Miért adja a szülő iskolába gyermekét?

Miután érzi, hogy erői gyengék, viszonyai meg nem felelők arra, hogy gyermekének biztosíthassa mindazt, amit gyermeke, mint egyén a neveléstől és oktatástól eszékel: az iskolába küldi, hogy ott helyette és az ő nevében gyermeke jóra való, becsületos, erkölcsös emberré neveltesse, hogy ezáltal alkalmassá legyen a családi élet boldogságát, a nemzeti társadalom tisztességét, az állam szilárdságát, mint egy porszem, de azért az egésznek a lényegéhez tartozó rész, megalapítani, biztosítani.

A társadalom meg azt várja az iskolától, hogy társadalmi embert neveljen, ki a társadalomnak nemcsak tudást, hanem erkölcsi erőt, nemes szeretetet és helyzetének megfelelő műveltséget tud és akar is kölcsönözni.

Az állam érdeke meg az, hogy az iskola oly állampolgárokat ajándékozzon a nemzetnek minden időben, akik erkölcsös, becsületos, hasznavehető, kötelességtudó, tehát *tanult*, de egyszersmind *nevelt* tagjai tudnak és akarnak lenni a nemzetnek, az államnak.

Hazánkban ezenkívül még egy különleges feladatot ró az állam érdeke az iskolákra, különösen a népiskolákra, elvárja, hogy nem magyar ajkú polgár társunk gyermekeit az edes hazai nyelvre, a magyar nemzeti nyelvre megtanítsák.

Aki elfogulatlanul, minden egyházellenes érzelmek befolyásától menten széttekint a magyar nemzet iskolái között, el kell, hogy ismerje, hogy a hitvallásos iskolák a főt vázolt feladatok megoldásához teljesen közel állanak, tehát jó iskolák, amelyekre a szülők, a társadalom, az állam megnyugvással bízhatnak a nevelést és oktatást. A katolikus iskolák minden egyéb felekezeti és nem felekezeti iskolákkal teljes mértékben kiállják a versenyt: sőt kötelességüknek tartják, meg van bennük az aravallóság, hogy a feladatok betöltésében valamennyit felülmuljanak. Itt vannak a kinálkozó tapasztalatok erre nézve közelünkben, hazánk e műveltségben, jólétben első helyen álló Dunántúli vidék táján, ahol az állam közel kettő ezer állami iskolájából mindössze csak 140-150 iskolája működik és ahol a nép művelését, a magyar beszéd terjesztését ily formán majdnem kizárólag a hitvallásos iskolák látják el. Tehát nem emaradottak, nem a sötétség terjesztői katolikus iskoláink, nem állanak azok útjában az igazi haladásnak, nem korlátozzák azok a józan gondolkozást, a gyakorlatias életre való nevelést, hanem az elfogultak előtt egy hibájuk van: *hogy Isten nevében tanítanak a munkára, hogy Isten, király, háza jelszavak hatására alatt osztják meg a legprofánabb ismereteket is.*

A vallásos szellem a nevelésben és tanításban elszennyes mindazok előtt, kik fennen hirdetik, hogy ki a keresztrel, a keresztény szellemmel az iskolából és eléggé balgák be nem látni, hogy a vallás, a hit kölcsönöz életet, önt szellemet minden

tudásba, ez szükséges, hogy betöltse összes emberi tehetségeinket, hogy minden cselekvésünkben ne csak a külszín képviselje a szépet és nemeset, hanem benső lényegéhez tartozzék cselekvésünknek, a mindent felölelő emberszeretet, amivel az egyén céljait az összesség akaratanak alá tudja rendelni és abban kész a saját boldogságát is föltalálni. Egyedül a keresztény hit melege, ereje oltja e szeretetnek az emberi szívekbe, egyedül ennek a szeretetnek befolyása alatt tudjuk értelmünkkel is fölfogni a *jónak és rossznak* igazi fogalmát, ami nélkül pedig igazi tökéletesség, haladás, fölvilágosodottság el sem képzelhető.

Ime, mindezekért méltók a katolikus iskolák és intézetek arra, hogy a katolikus társadalom bizalommal viseltessék irántuk, de nemcsak, *hanem lelkesedéssel óvja és segítse azokat, mint igazi várát a leg-tiszább házaszeretetének és nemzeti munkának.*

Ily kialakult meggyőződésre támaszkodva intézi hívó szövegét az Országos Katolikus Magyar Iskolaegyesület a katolikus magyar társadalomhoz akkor, midőn annak tagjait az egyházmegyei Katolikus Iskolaegyesületi körök és plébániai csoportok megalakítására, szervezésére és az azokban való tömörülésre hívja föl.

Pécs-egyházmegye apostoli lelkületű főpásztorja és lelkész egyházmegyei főtanfolyam-vezetője elsőnek hallották meg a hívó szót és 1910. év folyamán tényleg megalakították a *Pécs-egyházmegyei Katolikus Iskolaegyesületi Kör*t. Élteti a központi vezetőséget az a remény, hogy a kezdetet sűrűn fogja követni az egyházmegye területén a katolikus iskolák körül a *plébániai* csoportok szervezése.

Kíváncsian kérdezhetné tölem valaki, hogy mit is előző működési körének részleteiben az Országos Katolikus Magyar Iskolaegyesület és annak tagozatai: *a körök és csoportok?*

A feleletet a három éves egyesület eddigi működésének tényei adják meg.

Anvagiilag támogat, segélyez minden fokozatú katolikus népoktatási intézetet. Erejéhez mérten építési kölcsönöket segít fölvenni az amortizáció egy részének elvállalásával, felszerel iskolákat, szegénygyermeknek számára tankönyveket küld. A gyakorlati képzés fokozására gazdasági és ipari ismételőiskolákat, a leányok számára háztartási és ipari iskolákat szervez. Az ifjúság és fölntöttek oktatását, a hasznosra, a szépre való nevelését és oktatását elősegíti. A rajz, kézimunka, faiskola-kezelés intenzívebb művelésére buzdítja a tanítókat. A kiváló, buzgó tanítókat jutalmazza. Az elmúlt évben a Szent-István-Társulat nemes áldozatkészségének támogatásával tekintélyes mennyiségben könyveket juttatott az önképzésre hivatott tanítóknak. De megfélelt azon nagyszemélyű missziójának is, hogy a társadalom számára kulturünnepélyeket rendezett részint közgyűléseivel kapcsolatban, avagy azon kívül. Így óhajtván a család és iskola között azt a benső viszonyt élesíteni, a mi végett a művelt külföldön már kongresszusokat tartanak; ez által akarja azon társadalmat is érintő iskolai kérdéseket, minők például a félnapos oktatás rendszere, a két nembeli ifjúság együttes tanításának eszméje és több szociálpedagógiai kérdések külön bevonásával megvitatni és döntés alá hozni.

Ime, ezek a feladatai a Magyar Katolikus Iskolaegyesületnek!

Beismerjük, nem oly nagy méretű még e működési kör, mint például a Ferenc Ferdinand Ötensége fo-

védnöksége alatt működő ausztriai Katolikus Iskolaegyesülete.

Az osztrák katolikus Iskolaegyesület 24 évvel ezelőtti nehezebb viszonyok között alapított. E negyedszázad alatt Ausztria legelső kultúrtenyezőjévé lett s ma már közel 90 ezer tagja van és a mindössze 2 korona tagsági díjból közel két millió korona tökével rendelkezik. Számos népiskolát tart fenn. Van tanítóképzője, háztartási leányiskolája és egyéb más intézetek, amelyek fönntartásához az ad erőt, hogy minden áldozatot a gyermekért, a jövőért tesznek le a kultúra oltárára.

Ettől az eredménytől mi még messze állunk. A mi egyesületünknek csak 2000 tagja van és törzsvagyónkunk alig több, mint 10 ezer korona. Évi biztos bevételünk azonban az egyházi és iskolai biztosítások éven, ami kizárólag felhasználható a föladatak megoldására, évi 4—5 ezer korona. De mindez csak azt bizonyítja, hogy az Országos Katolikus Magyar Iskolaegyesület is megtörte útját annak a lelkes tevékenységnek, amely a keresztény társadalom főlzabadiott erejére támaszkodik.

Tegye szívére kezét minden tagja társalmunknak és kérjen választ saját lelkiismeretétől: vajjon méltó-e, időszerű-e ezen egyesület javára letenni hitének és hazaszeretetének áldozati filléreit!

E tejjel, mézzel folyó országban, ahol annyi az elégtelenség, oly megrázók sokszor az erkölcsi és anyagi szegénység következményei, ahonnan annyi munkaerő vándorol más világrészbe, hogy ott keressen boldogulást, ahol a nép egyszerű anyái is el tudják fojtani szívükben a gyermekszertet legszentebb érzelmeit. Ahol pusztító szélvészfént törhet társalmunk közé nyugatnak edzettebb nemzetét is próbára tevő, úgynevezett modern eszméi, hogy kiirtására törjenek a társadalomban mindennek, ami ideális és eszményi. De mit folytassam a különféle színzetűi sajtóban azért egybehangzóan föltárt e panaszokat.

Levonom tehát az egyedül jogos konkluziót e szavakban: vesse a társadalom ősi bizalmát kifejezettebben a hitvallásos iskolákba, a szülők tekintsek igazi helyettesüknek minden esetben a katolikus iskolákat és intézeteket. De azután helyezük iskoláinkat közös erővel, közös áldozattal arra a színvonalra, hogy intézeteink a katolikus társadalom és nemzet minden jogos igényeinek, külső és belső állapotok tökéletességéből kifolyólag is, megfelelhessenek.

És ily iskolákra vár, az ily iskolák intenzív munkáját sürgeti a veszélyeztetett nemzeti társadalom. Ezeket az iskolákat, intézeteket támogassuk, ezeket szervezzük, mert ezek a magyar nemzet igazi iskolái, amelyekben a népeket megváltó Legnagyobb Tanító eszméje irányítja a nevelést és oktatást, ahol a hit ad a tudásnak életet, az őnt bele szeretetet, ahol hit és tudás kölcsönösen a jobb, a nemesebb, a kötelelégismerőbb, a munkásabb, az értékesebb, a szelidebb, az engedelmelebb, a tanultabb, de erkölcsösebb és ez által szabadságszeretőbb eszményi ember kiművelésére vezérli a nevelést és tanítást egyaránt.

Fogjanak össze a nemzet jobbjai hazánk minden vidékén, amint ezt a Pécsegyházmegyei katolikus iskolaegyesületi kör példázza és akkor megkapja a katolikus iskolaügy azt az erőt, azt a társadalmi erőt, ami föladatainak minél teljesebb betöltésére segítheti. Azzal a hő óhajjal zárom értekezésemet: A megalakult Pécsegyházmegyei kör legyen az a terebélyes fa, mely édes hazánkban ama szép vi-

déken, a szélrózsa minden irányában kiterjeszti mielőbb sudarait, hogy gyümölcsét mindenütt élvezhessék, ahol a társadalomtól támogatást, erősítést vár, sürget a keresztény szellemű nemzeti kultúra.

A IV. egyetemes kath. tanítói gyűlés.

Fel a nagy munkára!

Irta: Mihálicska János.

Mozgalmas időket élünk. Az eszmék és érdekek harca folyik világszerte. A modern kor új ideákat vétett felszínre, amelyeknek megvalósításaért dül most a nagy küzdelem. A mai kor mélyesége önzése nem tud fölemelkedni az eszmények magaslatára, mivel gondolkozása és érzése a földhöz köti. Fásult lelkének tekintete gyenge ahhoz, hogy a legfelsőbb világosságot befogadja. Szíve sokkal keményebb, semhogy az emberiséget mindeddig lelkesítő magasztos idealok: Isten, haza, családi és polgári erények hevitenék.

Folyik tehát a küzdelem a képzelt haladás, a rosszul értelmezett szabadság nevében minden eddig tisztelt és nagyrabecsült institució ellen, amely az emberiség eszményi életét taplalta és szolgálta.

Természetes dolog, hogy ott, ahol a vallás örök és az ember szívében kiirthatatlanul gyökerező érzelmei és ezeknek intézményei ellen törnek, mindenütt a vallásos nevelést terjesztő iskola áll a homlokterben. Így volt és van ez nálunk is. Amióta a szabadgondolkodás, az egyoldalúan értelmezett felvilágosultság és szabadelvűség utat tört magának hazánkban is, azóta állandó a tamadás a vallásos alapon működő iskola ellen. De milyen különös dolog, hogy minden fegyvert, a leghévesebb ostromot a katolizmus és iskolai ellen intéznek, másokkal szemben kíméletet, elnézést, sőt kedvezést tanusítanak. Persze, mi vagyunk az a vár, amelyet vagy bevesznek, vagy évezredek falain, a magas egekig ható erősségein betörök büszke homlokuk és *Babel* tornya építőihez hasonlóan megzavarodik kevély gondolkodásuk, hogy a porba hullva megsemmisüljenek. És még különösebb, hogy a többi keresztény felekezet védekezése milyen gyenge, erőtelen. Azt hiszik talán, hogy rájuk nem kerül a sor, hogy őket megkímélik és a mi romjainkon ők építenek majd? Nagyon fognak csalódni. Mi vagyunk tehát a főserég, amellyel meg kell ütközniök és nincsen semmi kétség benne, ha jól, egységesen szervezve, céltudatosan vezetve, a tudás, nemesség elszántság, a mély meggyőződés mindent megtörő fegyvereivel kiállunk, hogy a dicsőséges diadal a miénk lesz, mert velünk az elnémithatatlan igazság, velünk az Isten és minden hatalma.

Hogy ellenségeink olyan merészek velünk szemben és annyit mernek: minden úton-módon ellenünk fordulnak és szinte kihívják minket, annak nagyrészt a mi nyugalmunk és türelmünk az oka. Mennyit kellett már a magyar katolizmusnak elszendvednie, mennyi bántalmazást katolikus társalmunknak eltűrnie, amíg tudatára ébredt annak, hogy itt a cselekvés órája, hogy ki kell lépnie a cselekvés küzdőterére igazai mellett. Ennek a megismerése, a fenyegető helyzetnek a látása hívta életre a katolikus társadalmi tömörülést és cselekvést és ime, a magyar közvélemény azon része, amely nem elfogult és tisztán lát még, a katolikusok szervezését és

lölépését a maga imponáló nagy arányaiban *jélelmetes* akciónak tartja, amely megállást parancsol elleneinek. Hja, az oroszlan hősies föllépése meg-lapítja a picinyke egerkét és hatalmas hangja el-hallgattatja gyenge cincogását. Sok minden más-ként alakult és történt volna, ha előbb ébredünk és eszelekszünk. De a multat vissza már nem csinál-hatjuk, munkálkodnunk kell tehát a jelenen és a jövőn. Nagy és nehéz lesz a küzdelem, mondotta *Apponyi* Albert gróf az egyetemi ifjúságnak, de végig kell harcolnunk, hogy a legmagasabb idealok kultusza és tisztelete győzzön.

A mi katolikus tanítói munkánk a katolikus hitvallásos népnevelés terén érvényesül. Meg kell vedetünk első sorban iskoláink jogát, vissza kell vernünk azokat a tamadásokat, amelyeket ellenünk, iskoláink ellen intéznek és folytatnak nagy kitartás-sal. Meg kell mutatnunk, kiknek a szava legyen a magyar népnevelés és népoktatás kérdéseiben a döntő, vajjon a bizonyos *ötveneséke*, avagy pedig a mi szavunk, annyi ezernek a szava, amelynek súlyt a döntő számon kívül, a kilencszázados mult, a történelmi hagyomány, a mely erkölcsi tartalom, a eszelekvő nemzeti, hazafias érzület és a bennünket működésünkben vezérlő vallásos szellem ad. Hogy pedig egyedül ez a szellem lehet a nép nevelésében aldas és boldogulásának egyetlen biztos alapja, ki kételkednék abban.

Ezen szellemet, ezen érzületet, a magyar katho-likus iskolához való tántorithatatlan ragaszkodást és az egyháznak ahhoz való elvülhetetlen jogát fogja ismételen dokumentálni a IV. kath. tanítói kongresszus. De fél fogja ölelni ezen országos nagy-gyűlés mindazon kérdéseket, ameyiek iskoláink bel-eletének emelésére, azok fejlesztésére és a kath. tanítóság erkölcsi és anyagi érdekeinek kielégítésére celoznak.

Nevezetes eseménynek kell azért tartanunk a jelzett kongresszust, mivelhogy ott lesz a helye és ideje hangos vétot mondani mindazoknak, akik a magyar tanítóság összessége nevében mertek olyan határozatokat hozni, amelyek iskolai intézményein-ket egyenesen létalapjaikban veszélyeztetik.

Itt van a többi között a tanítóképzés államosításá-nak kérdése. Hát nekünk ehhez talán nincsen sza-vunk? Hiszen mindenké elismeri azt a régi elvet, hogy a tanító az iskola. A tanító olyan szellemben nevel, amilyenben ő neveltetett és készült fontos hivatására. Az ő érzülete, vallási és erkölcsi felfogása atplántalódik növendékei lelkiületébe. Lehet-e tehát közömbös a kath. hitvallásos iskolára és annak szellemére nézve, hogy hol, milyen légkörben nevelő-dik annak leendő tanítója?

Ne szóljunk-e és ne tiltakozzunk-e országos gyűlésünk alkalmával azon mozgalom ellen, hogy a hit-oktatás az iskolákból kizárassék?

Mennyi a hitvallásos tanítóság serehme, a fizetés, korpótlék, nyugdíj és egyéb dolgokban. Ott lesz az alkalom, hogy hathatósan hallassuk szavunkat, kérjük és sürgessük bajaink orvoslását.

Ime rövid pár vonásban is látjuk, milyen nagy-fontosság, mily messzire kiható kérdésekben kell állást foglalnunk, még pedig a magyar kath. tanító-ság és társadalom méltóságához megfelelően — impo-náló erővel.

Nagyon helyesen tette érdemes Tanügyi Tanácsunk, hogy idején látott a munkához, hogy a kongresszuson tárgyalandó kérdésekre nézve rövid időn belül tájé-koztatni fogja egyesületeinket, hogy azok is foglal-

kozzanak velök és így a gyűléseken közös meg-állapodásra jussunk.

Nagynak, imponálónak kell országos gyűlésünk-nek lennie, hogy eredményei is messze menők legye-nek. Méltóságos legyen a föllépése, súlyos a szava, hogy messzire elhangozzék és végleg elnémitsa azokat, akik nálunk nélkül, sőt egyenesen ellenükre akarnak a magyar népnevelés jövőjére irányítóan hatni.

Lelkesedjünk azért a kongresszusért és munkál-kodjunk mindnyajan annak minél teljesebb sikere érdekében.

SZEMLE.

Bárczy István és népiskoláink államo-sítása.

Irta: Wohlmuth Ernő.

Az év első napján egy új félhavi folyóirat in-dult meg — bátran jósolhatjuk — diadalmas út-jára: a Magyar Figyelő.* Az első füzet tartalma az értékes konzervativizmusnak s a nemes libe-ralizmusnak szerencsés vegyülete. Ha a további lépéseket is ez elsőnek az irányában és modjan teszi meg, tiszteletreméltó missziót fog telje-síteni s a komolyan gondolkozóknak, a partat-lanul ítélőknek egyedül megtisztelő helyeslése-vel fog találkozni.

E füzetnek különösen egy cikkével óhajtók most foglalkozni, mely cikk valóban minden figyelmünkre érdemes, úgy tárgyanal, mint az író személyiségénél fogva; ez a cikk a *Népisko-láink államosítása* címet viseli s *Bárczy István*, a székesfőváros illusztris polgarmestere írta. Bárczy tanügyi programcikkeiben mindig nagy gyönyörűséget találtunk. Egy mélyreható elme, szabad és bátor egyéniség s magasán szár-nyaló lélek produktumai azok. Elöttem fekvő irását is szép és értékes dolognak kell vallanom, dacára annak, hogy az igazságot ezúttal — csak félig mondta ki.

Az utóbbi években — írja Bárczy — az álta-lános és kizárólagos állami népoktatás követe-lését mind sűrűbben hallom emlegetni, főleg a szocialisták és a szabadelvű haladás hívei köré-ből. Bár magamat is ez utóbbiak közé számítom, *kezdetül fogva nem értettem egyet azokkal, akik az egész vonalon az állami népoktatás életbeléptetését kívánják.*

Mindenesetre nagy bátorság kellett ennek a nyílt kijelentéséhez, s az *Uj Korszak*, a *Huszadik Század*, a *Világ* s a *Népszava* részéről bizonyára ő is abban az elbánásban fog részesülni, amely-ben nekünk, «söteteknek», annyiszor volt ré-szünk, mikor ugyanezt a meggyőződésünket nyilvánítottuk. S Bárczy ezt a véleményét oly alapos érvekkel támogatja, hogy egyetlen érve-

* A szerkesztő-bizottság elnöke: gróf Tisza István, a szerkesztésért felelős: Herczeg Ferencz, az előfizetési díj negyedévre 6 korona, Singer és Wolfner kiadása Budapest.

nek súlyával nem ér fel az államiság elvakult híveinek összes frazisa és erőszakolt bizonyítása.

Első sorban böseleti szempontból nézi a kérdést s a következőképen okoskodik: A gyermek nevelésének természetes joga és kötelessége a szülőé. Ebből folyólag az, aki teheti és akarja, otthon olyan szellemben taníthatja és nevelheti a gyermekét, ahogyan akarja. Csak a lelkiismeretnek felel érte. Ugyanezt tehetik a szülők, ha többen összeállanak, s együtt tartanak nevelőt, tanítót. Ilyenkör, ha csak tehetik, bizonyosan olyanok szövetkeznek, akik hasonló gondolkodásuak s kétségtelenül olyan nevelőt keresnek, aki az ő világteljesítésüknek megfelelő szellemben fogja nevelni gyermekeiket. Vallásos érzesű szülők bizonyára nem fognak vallástalan tanítót keresni vagy megfordítva. Ez helyes és természetes dolog. Ezt a gondolatot atvive a nyilvános iskolákra, itt is az a természetes, hogy ahol többféle iskola van, mindenki abba az iskolába viszi gyermekét, amelyiknek irányát, szellemét a maga felfogásával legjobban egyezőnek tartja. Történelmileg úgy fejlődött a dolog, hogy az egyes vallásfelekezetek regtől fogva a tevékenységük körébe vették az iskolát s tehetségűkhöz képest állították, fejlesztették a népnevelési intézeteket.

Azután a szabadelvűség kívánalmi szempontjából nézi a kérdést. Szerinte az állami kényszeriskola már magában ellenkezik a szabadság szellemével. De igazán súlyos bajja valhatik s valik is akkor, ha az állam a politikai elméletben hangoztatott pártatlanságát elhagyja. Nem is beszélve arról, hogy a kormány emberére nem szavazó állami tanítók mennyi zaklatásnak, áthelyezésnek stb. lehetnek kitéve. De sokkal súlyosabb magának az iskolának, a nevelésügynek hatalom alá vétele, bizonyos uralkodó pártirányba való beleerőszakolása. Ez már magának a népművelésnek eleven testébe vag.

De nem helyesli az állami iskola kizárólagos rendszerét a szabad haladás szempontjából sem. Bizonyos dolgoknak, berendezéseknek, igaz, egyöntetűeknek, államilag szabályozottnak kell lenniök, — az iskolák körében is, — de mindent egy kaptafára húzni, egy kerékvágásba kényszeríteni: nem lehet eszmény. A művelődés és a demokratikus haladás érdeke inkább a decentralizálás és az önkormányzat.

A kizárólagos állami iskolára irányuló egész agitációt legfőképp azért nem tartja helyesnek, mert elvonja a figyelmet olyan reformoktól, amelyek gyakorlatilag lehetségesek és keresztülvihetők s melyek valóban alkalmasak arra, hogy a magyar népoktatás dolgát s ezzel a népművelés ügyét előbbre vigyék. Amíg több, mint 400.000 iskolaköteles iskola híján nem járhat iskolába; amíg 16.496 népiskola közül 10.740 osztatlan és 5223 részben osztott népiskola van, ahol különböző osztályba tartozó gyermekek nem rit-

kan szazon, néhol kétszazon felül egy iskolában (és sokszor milyen iskolában) nyernek oktatást; amíg 3246 iskola nyolc hónapnál kevesebb ideig működik, — lehet-e akkor szó csak igazi eredményes elemi oktatásról is? Hat még nevelésről? Ime, ez a legnagyobb bajunk és nem az, hogy vannak nem állami népiskoláink is!

Ilyen fertias tenorban beszél Barczy és ilyen mérvben állapítja meg az igazságot, — ezzel tovább azonban nem megy. Olyan eredményeket kíván és vár az iskolától s a népműveléstől, amelyeket az iskola csak akkor adhat meg, ha abban a vallás és az erkölcs erői dominálnak, valóban böcs okoskodásának végső következtetését azonban nem vonja le és nem mondja ki a betetőző igazságot, azt, hogy a legtökéletesebb iskola a keresztény hitvallásos iskola.

Távol áll tőlem az a hit, hogy Barczy nem meri kimondani ezt az igazságot, holott alaposan fölismerte. Az ő egyénisége kizár minden ilyen föltevést. A tény az, hogy Barczy jelenleg elfoglalt álláspontjából bar sok igazságot képes megismerni, az igazságok láncolatának végső szeméit azonban — sajnos — nem bírja elegendő tisztán megkülönböztetni.

Érthetetlen előttem, hogy miért tartja ideálnak a községi iskolát, mikor az állami iskolával lényegében — az el nem csepelelhető spanyol közmondással szólva — egy kutya, csak a nyakra-vaolja más; érthetetlen előttem, hogy miért fél annyira «a felekezeti szempontok kidomborításától», attól, hogy «a népiskola elsősorban felekezeti érdekeket szolgáljon, s felekezeti törekvések eszköze, játéka» legyen. Látogasson meg Budapest valóban kitűnő és tiszteletreméltó polgarmestere egynéhány katolikus «felekezeti» iskolát, tanulmányozza azokat úgy, ahogy lelkiismerete diktálja, — nincs kétségem, ezek a nem termelt, hanem szerzett frazisosok egykettőre földre vetődnek s más, az igazságnak megfelelő megállapítások kerülnek helyökre.

Azt sem értem, hogy míg a nép iskoláztatásánál az állam és a községek mellett szerepet enged a felekezeteknek is, addig a tanítóképzésről szólva, a «jó» állami és a «jó» községi tanítóképzés mellett teljesen megfeledekzik a hitvallásos tanítóképzésről. Bizony ez is sajnálatos logikátlanság.

De hát ezek csak jelentéktelenebb szépség-hibák, amelyek nem zavarnak annyira, hogy ne gyönyörködhetnénk annak a jól megalapozott igazságnak a szemlélésében: *sem a hitvallásos, sem a községi iskolát nem szabad kiszolgáltatnunk az állam monopóliumának.*

Értékes tanulság ez nekünk és pedig elsősorban nem annyira azért, amit kifejez, hiszen ennek mindenkor tudatában voltunk, hanem hirdetőjének kiváló egyénisége ad ennek különösebb értéket ezúttal.

Az a lelkesítő kép is, amit cikke végén fest a jövő iskolájáról, egy nagy koncepciójú pedagógus magas ideálja. Bizony mi is egy erős, az

életnek örvendő, nyílt feju és szabad tekintetű, a munkát szerető, az egyéni és szociális kötelességeket legmélyebben érző, testben, lélekben edzett, okos, hinni és érezni tudó, akarni bátor, jellemes magyar nemzedék megteremtéséért imádkozunk és munkálódunk s hogy ez ne maradjon csak nemes vágyakozás és soha el nem érhető eszmény, azért a népek egyetlen életadó talajából akarjuk ezt kitermelni: a keresztény etikából.

Ez az iskola a legjobb iskola, ez lesz a jövő iskolája.

A kath. tanítóegyesületek és a Tanítók Országos Szövetsége című, Guzsvenitz Vilmos esztergomi egyháztanfelügyelő által írott cikkünk, úgy látszik, igen elevenre tapintott a Tanítók Országos Szövetsége cím alatt dolgozó: pontos testvéreknek. Hivatalos lapjuk azóta folyton napirenden tartja a Guzsvenitz ellen való cikkezést. Az utóbbi számban «Egy kath. tanító» aláírással képtelenebbnél képtelenebb dolgokat hoz fel érvelni, csak hogy meggyőzze a kath. tanítóságot és egyesületeket arról, hogy filléreiket legilletékesebb helyre, a Tanítók Orsz. Szövetségének pénztárába gyűjtsék. Kössék le véleményüket és erszényüket 10 évre, majd agítál «a hús és vérből való elnök», aki mellesleg legyen mondva, az augusztusi híres gyűlés óta már szakfelügyelővé lett, ráér arra, hogy világot lásson, a tanítók pénzén agitációs utakat járjon; na meg a lapra is sok pénz kell. Miután pedig — úgy látszik — minden agitáció és szélsőséges gyűlési határozatok dacára komoly, öntudatos, a magyar tanítók régi jó hírnevéhez méltó szövetséget nem tud látni sem a kath. tanítóság, de még az állami tanítóság sem a mostani, a budapesti tanítók egy csekélyke töredéke által összetakolt szövetségben, arra nem hajlandók sem anyagi, sem erkölcsi érdekeik védelmét bízni: ezért oly nagy a harag a «szövetségeseknél», hogy még a szinigazságot is elferdíteni hajlandók, csak hogy az agitáció hatása legalább a gyöngébbeknél elérhető legyen. De hát hogyan bizzanak a kath. tanítók a szövetségben, mikor kath. tanítóval mondatják szemébe: *«Pedig már nem csekély azon kath. tanítók száma, kik önállóan is tudnak gondolkodni»*. Ezt mondja a kath. tanítók szemébe a Szövetség hivatalos lapja. Hát nekünk erre csak az a válaszuk, hogy a kath. tanítók kivétel nélkül okleveles tanítók s mint ilyenek kivétel nélkül azon a műveltségi fokon állanak, amely szükséges ahhoz, hogy a szorosán vett tanítói kötelességek lelkiismeretes teljesítésével a tanítóság anyagi és erkölcsi érdekeit védelmezni, kivívni tudják és akarják is. De akik csak a fórumon keresik kötelességeiket, akik csak elégtelenséget szítanak a tanítók között, akik a meglevő hitvallásos tanügyi intézmények ellen izgatják azokat, akik ezen intézmények kebelében kell, hogy érvényesítsék lelkesedésüket és

lelkük minden erejét, hogy a nemzeti kultúra előbbre juthasson, azok nem illetékesek arra, hogy azt mondják: a kath. tanítók az ő országos és kerületi gyűléseiken nem tettek semmit, nekik nem szabad saját otthonukban művelődni stb. szemenszedett képtelenségeket. Ezt értsék meg odaát, hogy az 1896. évi első egyetemes kath. tanítói kongresszus óta a kath. tanítók tömör egysége, komoly egyesületi munkássága, amely nem merült ki pusztán az anyagi érdekekért folytatott harcban, hanem a nevelés tudományának is áldozott, e komoly és megfontolt, öntudatos tanítóegyesületi élet egy gyűléssel többet használt az általános tanítói érdekeknek, mint a Szövetségnek eddigi teljes működése. A kath. egyesületek hivatásuk magaslatán állottak a múltban és állanak a jelenben is. Gyűléseiken mindannyian mint nemcsak «gondolkozni», de *dolgozni* is tudó népnevelők *szabadon* fejtik ki tevékenységüket a tanítói érdekekért úgy, mint a népnevelés intenzív haladásáért. Mivelik a tudományokat, módszeres kiállításokat rendeznek, egymástól örömmel tanulnak, egymást készséggel segítik és a *kollegiális szeretetet minden fölénys góg nélkül éreztetik egymás iránt; szóval egészséges közszellem él közöttük*. Ezzel az egészséges közszellemmel lépnek a porondra mindenkor és így vívták ki a tanítók vasuti kedvezményét, az 1907. évi fizetésrendezést stb. Tehát nem a «Szövetség», hanem a kath. tanítók vívták ki mind ezt az ő tekintélyes és a tanítói méltósággal összefert egyesületi működésükkel. Ezekben a sikerekben részük van az összes hazai kath. egyesületeknek és köröknek. Merítsen a Szövetség példát a kath. egyesületek működéséből és akkor megérti Guzsvenitz okos tanácsait is.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

A keresztény sajtóért. Erdély apostoli buzgóságú főpapja, *Mailath G.* Károly gróf legújabb körlevelében hatalmas szöveget intézett a nép hivatott vezéreire a modern élet egyik legjelentősebb erőforrása: a jó sajtó felkarolása érdekében. A kello időben elhangzott szükséges főpásztori mementót a következőkben közöljük:

Az új esztendő közeledése alkalmából napról napra hozza a posta a különböző hírlapok és folyóiratok reklámyomtatványait. Igernek szépirodalmat, politikát, gazdag hirrovatot, némelyik ráadásul még naptárt, diszalbumot, sorsjegyet is.

De vajjon melyik igéri, hogy nyíltan és bátran védelmezni fogja a tiszta erkölcsöt és a keresztény világnézetet?

Egyetlen nagyobb fővárosi napilapunk van, amely ezt a feladatot *teljesen* magáévé teszi és *következetesen* beváltja. Az immár tizenöt éven át hűséges, bátor szavú *Alkotmány* ez a sajtó-organum, melynek fontossága és szükségessége a keresztény világnézet ellenségeinek számával arányosan növekszik. Napról napra fontos, az egyházat közelről érintő események történnek hazánkban és a nagy világban, melyeket

keresztény világitásban csak egy ilyen, bevallottan keresztény lap tolmácsol, nem pedig azok a sokszor ellenséges, vagy legalább szintelen hírlapok, melyeket előfizetésünkkel támogatnunk nem volna szabad.

Aki ma az egyház helyzetét megerti, aki vele együtt érez, aki épen azért a katolikus sajtó pártolásának szükségét belátja: annak a fáradságot nem sajnálva azon kell lennie, hogy ez a lap mindinkább tért hódítson s főleg a katolikus tagokkal is bíró tarsaskörökből sehol se hiányozzék.

Oly idöket élünk, melyekben a nép is szükségét érzi az aktuális vonatkozású szellemi táplaléknak s érdeklődik a nagyvilág eseményei iránt. Feladatunk minden erőnkkel odahatni, hogy híveink az olvasás szükségletét jóirányú lapokkal (*Uj Lap, Igaz Szó, Népiuság*) elégítsék ki s a vallás- és társadalom-ellenes irányzatok, nemkülönben a pornográfia sajtótermékei a falusi nép körében olvasókra ne találjanak.

A szépirodalomban mutatkozó lehasaggal szemben a tiszta erkölcsi szellemet, a közhasznú ismereteket és általános érdekű közéleti mozgalmakat terjeszti s a művelt középosztály igényeit szolgálja az *Élet* című, kiváló gondtal szerkesztett képes heti folyóirat. Ugyanennek a szellemnek csinal propagandát az ifjúság körében maris tüneményesen népszerű, kitünően szerkesztett *Zászlók*, melyet felnöttek is élvezettel és tanulsággal lapozhatnak s melynek összegyűjtendő példányai a most még kicsiny gyermekekre nézve is évek multán nem közönséges értéket képviselnek. Mint gyermeklap, a *Kis Pajtás* ajánlando minél szélesebb körben. Játszva, tréfálva, csevegvé lopja be a gyermeki lélekbe mindannak szeretetét, ami tiszteletreméltó és üdvös. Kellemes és értékes iskolája a vallásosságnak és hazaszeretetének. (Nem tévesztendő össze a szintelen Jó Pajtással.)

Minden erőnkkel azon kell lennünk, hogy a krisztusi világnézet organumai minél szélesebb körben terjedjenek.

Tanítók útmutatója. A népiskola és óvoda irodai ügykezelésében, nemkülönben a tanítónak hivatalos kötelességével és társadalmi működésével járó teendői helyes és hiánytalan, pontos elvégzésében, az érvényben levő népoktatásügyi törvények, a legujabb utasítások és rendeletek alapján a legteljesebb útmutatást nyújtja a *Bene Lajos* kir. tanf., tollnok és *Gyermes Mihály* ig.-tanító által szerkesztett *«Tanítók Útmutatója»*. Nem a törvények és rendeleteknek magyarázatokkal ellátott szövegével, hanem az ezek alapján teendő intézkedések, jelentések, előterjesztések, kérések, kimutatások stb. megszövegezett mintáival vezeti a tanítót, az ügykezelés minden ágának intézésében épen úgy, mint másnemű teendőknek helyes elvégzésében. Ezen sajtó alatt levő útmutató minden tanító és iskolaszéki elnök kezében nélkülözhetetlen segédeszköz lesz, épen azért azt az érdekeltek figyelmébe ajánljuk. Elötizetési ára 3 korona, kötve 3.50 korona a bolti ára magasabb lesz. Megrendelhető: Gyermes Mihály igazgatótanítónál Székelyudvarhely.

TANITÓEGYESÜLETEK KÖRÉBŐL.

Pályázati hirdetés. A *«Sopronvidéki róm. kath. Néptanítóegyesület»* a következő tétel kidolgozására hirdet pályázatot: *«Mit tegyünk, hogy a gyermekek a tankötelesség befejezése után is magyarul beszéljenek?»* I. Páder-díj: 40 kor., (Páder R. kanonok adománya). II. Madarassy díj: 30 kor., (Madarassy A. alelnök adománya). III-IV. Egyesületi díjak: 20 és 10 korona. Pályázhat az egyesület minden tagja. A lehetőleg idegen kézzel írt és jelíges pályamunkák legalább 1 1/2 és legfeljebb 2 1/2 írott ívre terjedjenek és a szerző nevét magá-

ban rejtő jelíges levélkével együtt legkésőbb 1911. évi május hó 31-ig az egyesület elnökéhez, Lehner Mihály kath. elemi iskolai igazgatóhoz Sopronba küldendők. Sopron, 1910. évi november hó 17. é. Lehner Mihály, elnök. *Káth* József, főjegyző.

HIREK.

A kath. nőnevelés kitüntetettjei. A legmagasabb királyi elismerés jutalmazta a keresztény szellemű nemzeti nőnevelés több buzgó munkását, akik ötven éven át fáradoznak abban, hogy a hazának vallásos, művelt honleányokat neveljenek. A hivatalos lap egyik száma közölte, hogy Khuen-Héderváry Károly gróf, a király személye körüli miniszterium ideiglenes vezetésével megbízott miniszterelnök előterjesztésére a király Ó felsége a nőnevelés terén ötven éven át kifejtett buzgó tevékenységük elismerésül: *Franz* Mária Teréziának, a Miasszonyunkról nevezett iskolánénék szerzetes rendje magyarországi általános főnöknőjének a II. osztályú Erzsébet-rendet, *Michael* Mária Szalézia, az általános főnöknő egyik tanácsosának, *Michael* Mária Sztaniszlóváának a zombori ház főnöknőjének és *Stürzl* Mária Andréziának a foktői ház főnöknője és tanítónőnek a koronás arany érdemkeresztet és végre *Szűts* Mária Jozefának, a magyarkanizsai házba beosztott tanítónőnek az arany érdemkeresztet adományozta. E magas kitüntetések méltó örömet és megnagyvált ébresztenek a keresztény magyar társadalomban, mert méltó elismerést jelentenek a nemzeti nőnevelés azon önzetlen és odaadó tanítónői iránt, kik lemondva a világ földi örömeiről, egy eszményi élethivatás legnemesebb betöltésének szentelik egész életüket. Ennek az élethivatásnak messze kiható eredményeit jutalmazta a királyi kegy a fent ismertetett kitüntetésekkel.

Kaas Ivor báró. A legnagyobb magyar újságíró, a legkeresztényibb magyar publicistát Szilveszter napján temették el. *Kaas* Ivor báró azok közé a nagy emberek közé tartozott, akik, mint a zseniális német pedagógus: *Foerster* is, bár protestánsnak születtek, nagy elméjük és szívök révén mihamar a pozitív kereszténység magaslataira, az anyaszentegyház szirtjére emelkedtek föl. *Prohászka* Ottokár püspök búcsuztatta el a kereszténység e sziklaszilárd bajnokát, leiketrázó szónoklatában a következőképen örökítvén meg *Kaas* Ivor báró emlékét a történelem számára: «... *Kaas* Ivor egész ember volt s lelke volt, Istenbe vetett hittől ragyogó lelke volt. Az ő hite ideális, realitásokba, valóságokba vetett hit volt. Az ő hite: tett, az ő hite: odaadás volt, egy életnek, léleknek odaadása a legfőbb s legmagasztosabb realitás iránt. Azért az ilyen ember mindig eszményi magaslaton áll. Az ilyen embernek látószöge az örökkévalóság és a végtelenségnek látószöge. Az ilyen embert azért, mert fenn lakik, voltaképpen sohasem jön le, nem jön le igazán, csak a szellemét, csak a lelke sugárzatát küldi, mint a nap az égen nem jön le, de az energiája az itt vibrál mindnyájunkban. Ez az ember egész férfiú, egy bibliai ember volt. Ennek az embernek a lelke a Krisztus lelkéből fakadt. Ez az ember világitott magának a krisztusi monogrammos katakombás mécsessel. Ez volt az ő nap-sugara. Történelmet, embert, emberséget, haladást, társadalmi evolúciót, mindent az evangéliumnak bölcsességével világitott, problémákat evvel oldozgatott. Mert ennek

az embernek lelke, szíve Krisztus gondolataival, érzésével átitatva, ha szabad azt mondanom: inficálva volt s ezért volt neki missziója, hogy a lelkével, tűzével, szíve vérevel, tollával — mely kard, véső, láng volt — hasson, szántsön, döntsön, teremtsen, hogy ebben az országban az igazság hirdetője, a népmentés apostola, a keresztény politika bajnoka legyen... Ez az ember prófétai lélek is volt. És a próféta egy gondolatnak, egy eszmének él. Kaas Ivorban a prófétaság abban váltódott ki, hogy ő a keresztény gondolatot mindenütt, magánéletben, közéletben, közigazgatásban, törvényhozásban keresztül akarta vinni és azért dolgozott. És hogyha a prófétához illően a pusztá szele sívított is néha szózatában, de kibékített mindenkit, mert voltaképpen a prófétának kiméletlensége első sorban s leginkább önmagának szólt. Mert magától követelt az eszmék szolgálatában minden áldozatot. És jól lehet, hegycsúcsokon élt, volt érzéke az iránt, hogy azért az országutak mind a völgyben kanyarognak és hogy az emberiség az országutakon s nem a hegycsúcsokon jár. S azért volt neki érzéke a kereszténységnek az egysége iránt. Szerette volna, ha mindnyájan együtt, egy táborban, egy gondolat, egy üdvösség szolgálatában küzdenénk, harcolnánk. Szimpátiája volt az anyaszentegyház iránt s ez a szimpátia, megvallom, oly közel hozta hozzám, szívemhez, hogy benne már mintegy a szentek közösségének a tagját, a testvért tiszteltem, szerettem, becsültem... Már most, mikor én itt össze akarnám foglalni mindazt a tiszteletet, szeretetet, nagyrabecsülést, amellyel Kaas Ivor emlékének áldozunk, mikor fel akarnám idézni lelkünkben és össze akarnám foglalni szóban mindazt, ami őt alkotta s amit mi nagyra tartottunk benne, mikor szeretném összes tövis-koszorúit és összes babérait egybeűzni, nem mondhatok mást, mint azt: Báró Kaas Ivor, te, Magyarország legnagyobb keresztény publicistája, te, a magyar népmentés gondolatának bajnoka, nyugodjál békében. Isten veled. Ez a három cím a mi hódolatunk s a te dicsőséged. Ez a szó az én ajkamon nem gyászdal, ez dicsőítő ének. Elbucsuzunk a koporsótól, de nem búcsuzunk el a lelkedtől. És hogyha könny is remeg a szemünkben, de gyászunkat, fájdalunkat a halhatatlanság reménye hordozza. Adjon az Isten neked nyugalmat, neked, aki igazán sokat dolgoztál érte. Árassza el lelkedet az ő világosságával, a te lelkedet, aki a világosságot szerette s a világosság ellen nem vétkezett. Mi pedig szeretni fogjuk azt, amit te szerettél és küzdeni fogunk azért, amiért te küzdöttél, hogy művednek folytatói, hogy gondolataidnak megvalósítói legyünk, irántad való tiszteletből is. Kérjük az Istent és reméljük, hogy szívében élsz, ígérjük neked, hogy szívünkben élsz s hogy ott temetés nem lesz, temetni téged ott nem fogunk soha!

A kath. tanítószolgálat tiszteletese a hercegprímásnál. Az országos kath. tanügyi tanácsnak lovag *Ember Károly* világi elnök, dr. *Zelliger Vilmos* pápai káplán, *Gerely József* szerkesztő, *Wohlmuth Ernő* titkárból álló küldöttsége az újév alkalmából tisztelettel *Vaszary Kolos* bibornok-hercegprímásnál, hogy kifejezzék a tanítószolgálat hódoló tiszteletét és jókívánatait a biboros főpásztor előtt. A küldöttség vezetőjének beszédjére, melyben jelentette, hogy a magyar kath. tanítószolgálat nehéz gondok között ugyan, de nem fogyó lelkesedéssel és buzgósággal él a vallásos és hazafias nevelés feladatainak és a püspöki karnak mindenkor tanúsított támogatásába vetve bizodalmit, békés munka között reményli és várja fizetésének — az egyenlő képesség és munka elvének megfelelően — az állami tanítók anyagi ellátásával való egyenlősítését és a tanítói nyugdíjtörvény régen várt reformjának keresztülvitelét, — a legbensőbb főpásztori szeretettel elteve a kath. tanítószolgálat anyagi és erkölcsi érdekei iránt jelentette ki, hogy ha a kath. tanítók ezen ügyekben a püspöki karhoz kérelmük erősítéséért fordulnak, miként a múltban, úgy a jelenben is tapasztalhatni fogják a püspöki kar leg-

teljesebb jóindulatát. A biboros főpásztor azután a magyar tanügyi viszonyokról folytatott a küldöttség tagjaival hosszabb beszélgetést és buzdítva a kath. tanítószolgálatot a nemzeti nevelés nagy feladatainak megoldására, a tisztelgőket kitüntető szívéllyességgel bocsátotta el. A küldöttség azután mély tisztelettel üdvözölte a magyar kath. tanítószolgálat nevében *Kohl Medárd* felszentelt püspököt püspökségének tizéves évfordulója alkalmából. A püspök igen szívesen és jóleső érzéssel fogadta a kath. tanítók figyelmét.

TÁJÉKOZTATÓ.

A népiskolai bizonyítvány bélyegmentes. (R. J.) A népiskolai bizonyítványok által kiállított bizonyítványok bélyegmentesek, csak mint folyamodványhoz csatolt mellékletekre kell 30 filléres bélyeget ragasztani. Ha azonban a folyamodványhoz szegénységi bizonyítványt csatol az illető, akkor a 30 filléres bélyeg felragasztása nem követhető. A bizonyítvány kiállításáért díj nem szedhető. — **Általános ismétlő iskola.** (P. E.) Az iskolaszék határozata jogerős, miután azt az egyházi főhatóság is megerősítette; tehát köteles az ismétlő iskola fiúöndékeit díjtalanul tanítani. — **Egyhuzamban való tanítás.** Tekintettel arra, hogy az iskolaszék a helyi körülmények figyelembe vételével a téli idő alatt az egyhuzamban való tanítást öhajta, az erre vonatkozó indítványt és határozatot az iskolaszék elnök felterjeszti döntés végett az egyházi főtanfelügyelőséghez. Az egyházi főhatóság lehet, hogy megerősíti e határozatot és akkor azonnal érvénybe lép, avagy a régi délelőtti és délutáni tanítási idő marad érvényben. — **A tanítói járandóság pontos kiszolgáltatása.** (H. J.) Az 1907. évi XXVII. törvény a tanítói járandóságok pontos behajtása iránt szigorúan intézkedik. Ha ezeket az intézkedéseket pontosan és szigorúan végrehajtják, elő sem fordulhat többé az az eset, hogy a tanító nem jut pontosan fizetéséhez. Így a 6. §-ra vonatkozó utasítás előírja, hogy az iskolafenntartó által kiszolgáltatott terménybeli és készpénzbeli járandóságokról a tanító pontos jegyzéket tartozik vezetni, melyben feltüntetendő a kiszolgáltatott járandóság mennyisége és időpontja. Ezen jegyzék használata kötelező. A kiszolgáltatásra vonatkozó minden egyes bejegyzés az iskolaszék elnöke vagy e célra kirendelt helyettese által látta-mozandó. Ezen jegyzék alapján a tanító minden naptári év végén az illetékes kir. tanfelügyelőnek jelentést tartozik beküldeni arról, hogy járandóságait megkapta-e vagy sem? A kir. tanfelügyelő azután a jelentés alapján hivatalból köteles intézkedni a hátralék behajtására nézve.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI.

Kartársainknak ezton mondunk köszönetet az évforduló alkalmából szerkesztőségünkhöz juttatott jókívánatokért. A szeretetnek és megbecsülésnek ily spontán és nagyarányú megnyilatkozásából örömmel látjuk kiragyni azt aényt, hogy a tanítószolgálat megértett benünket és méltányolja a mi munkásságunkat. Ha így egybekerünk szeretetben és munkálkodásban, akkor bátran nézhetünk a bekövetkező idők elébe, mert az igazán boldog jövő lesz! — **T. F.** Az eljárás egyszerű. Megjelenik az adóhivatalban a befizetőkönyvecskével és ott átveszik, bejegyzik a teljesített befizetést. — **E. Gy.** Igen; az idézett rendelkezést levélben közöljük. — **K. F.** Köszönet az értesítésért. — **T. F.** A díjlevélben megállapított 120 koronát a fenntartó kiszolgáltatni köteles. —

Tartalom. *Prohászka Ottokár:* Mi és a modern irányzatok. — *Ember Károly:* A kath. nevelésügy és a társadalom. — *A IV. egyetemes kath. tanítói gyűlés.* *Mihalicska János:* Fel a nagy munkára! — *Szenle Wohlmuth Ernő:* Bárczy István és népiskolánk államosítása. — *Irodalom, művészet.* — *Tanítóegyesületek köréből.* — *Ürök.* — *Tájékoztató.* — *A szerkesztőség üzenetei.*

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK

A nemelt. püspöki kar határozata köte-
lezőnek nyilvánította a katolikus nép-
oktatási intézetek pályázatainak a «Nép-
nevelő»-ben való közzétételét.

KIADÓHIVATAL:

Szent-István Társulat Budapest.

A KIADÓHIVATAL FŐNÖKE:

LOVÁSZY DEZSŐ.

Pályázati hirdetések minden egyes szá-
vának egyszeri közlése 6 fillér. Csakis
azon pályázatok közöltnének, melyek-
nek dija előre lefizetett.

A lapot kérjük gondosan megőrizni. Reklamációkat csakis 8 napon belül veszünk
figyelembe. Későbbi pótlásokat példányonként 30 fillér beküldése ellenében teljesítünk.

Esztergomi érseki megye.

A medvei róm. kath. iskolához a másodtanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalma: 170 kor. államsegély, 30 korona kertiletmény, 800 korona mint tandíjkárpótlás kérelmezve. Pályázhatnak férfi- esetleg nőtanítók is. Határidő január 15., mely napon a választás is megtörténik. Kérvények ngos *Eskker József* plébánoshoz küldendők. Balony (Győr m.). 31 1—3

A csallóköz-csütörtöki községben nyugdíjazás folytán úresedésben lévő róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Lakása két padlózott szoba, egy zárt konyha, egy kamara és egy istálló. Jövedelme készpénzben a község penztárából és államsegélyből a tanításért évenként 384 kor., 7 magyar hold 1423 □öl szántóföld; szántásváltás 48 kor., félmázsa hus ara fejében 36 kor. 80 fillér. Rozs a csütörtökiektől 24 (4 p. m.) = p. m. eskányiaktól 4 p. m. és a békeiktől 3½ p. m. Párber készpénzben a három községtől 90 korona 76 fillér. Stóla-jövedelem javadalmi jegyzőkönyv szerint 109 kor. 60 fillér. (nagy temetés után 2 kor., kis temetés után 1 kor., búcsuzató versszakonként 40 fillér házassági hirdetés 80 fillér; uradalmi alkalmazottak kétszeresét fizetik). Köteles a neki kijelölendő mindennapi és ismétlőiskolában felváltva tanítani; kántori teendőket ellátni. Tannyelv magyar. A folyamodványok a cs.-csütörtöki plébániahivatalnál nyújtandók be. A választás január 12. reggel 10 órakor. Személyes megjelenő előnyben részesítetik. Az állás január 15-én elfoglalandó, mely időtől a fizetés folyósítatik. *Az iskolaszék.* 20 2—2

Az érsekvadkerti róm. kath. magyarnyelvű iskolánál osztálytanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalmazása: egyszobás lakás, 20 kor. kertmegváltás, 100 kor. az iskolafenntartótól, 900 kor. államsegélyből. Kötelessége a tanításon kívül a kántoriakban való segédkezés. Nőtlen férfitanítók pályázhatnak. Határidő január 21. A tantesület öt tanerőből áll. A pályázat az iskolaszékre címzendő. Érsekvadkert (Nógrád m.). 35 1—1

A berencsfalui (Hont m.) kántortanítói állásra január 22-ig pályázat hirdetik. Jövedelme földtermény és készpénzben 1000 korona. Tót nyelvet is bíró pályázók folyamodványait az iskolaszékhez küldjék. Nőtlanítók is pályázhatnak, kik közül a kántori teendőkben jártasak előnyben részesülnek. 40 1—1

Nyitraakomjáthi róm. kath. elemi népiskolánál férfitanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalma: 100 kor. az iskolapénztárból, 878 kor. államsegély, 20 kor. kertiletmény, egy öl fa beszállítva, butorozott szoba. Kötelessége a választási jegyzőkönyvben és a helyi iskolai rendszabályokban találtatnak. Kántoriakban jártasnak előny, mert a kántornak segédkezni tartozik. Folyamodványok január 15-ig az iskolaszékhez küldendők. Állását a megválasztott azonnal tartozik elfoglalni. *Az iskolaszék.* 44 1—1

Győri püspöki megye.

A himodi (Sopron m.) róm. kath. iskolaszék a megüresedett osztálytanítói állomásra január hó 15-ig pályázatot hirdet. Javadalmazása: 1000 kor., (800 kor. államsegélyből és 200 a községi penztárból) egy butorozott szoba, kertiletmény fejében fűtés és takarítás. Kötelmei: az iskolaszék által kijelölendő osztály vezetése, úgy az

ismétlőiskolában a leányok oktatása. Emaz állásra nők is pályázhatnak. A kérvények az iskolaszék elnökségéhez küldendők, az állást a választás után azonnal el kell foglalni. 37 1—1

A vimpácsi róm. kath. iskolaszék tanítói állásra pályázatot hirdet január 14-ig. Jövedelme 1000 kor., butorozott szoba, egy öl fa, 24 kor. kertiletmény. Kötelessége egy osztályt és az ismétlősöket a kántortanítóval főlávta tanítani, a kántorságban segédkezni. Az állás rögtön elfoglalandó. Kérvények az iskolaszékhez küldendők. 45 1—1

A csapodi róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalma: kétszobás lakás és mellék-helyiségek. Kert, rét 2 és ½ hold. Szántóföldek után árenda és kamat 483.40 kor. Párgabona vagy 30 mérő, pappénz úgy 50 kor. Tandíj 160 kor. Fapénz 80 kor. Munkaváltás 118 korona. Fuvar 36 kor. Államsegély 264 kor. Mise és temetéspénz. Kötelesség a díjlevél szerint. Pályázni lehet január 19-ig. Csak e napon lesz ének-próba. A választás később. Az állás február 1-én foglalandó el. Utiköltség nem térítettik meg. Kérvények hivatalomhoz címzendők. *Peszlen Károly* plébános. 43 1—1

Kalocsai érseki megye.

Magyarkanizsára róm. kath. segédkántort keresek. Fizetés havonként 24 korona, teljes ellátás. Gyertyajövedelem van. Oklevél nem szükséges. Kántorságban jártasok pályázhatnak. *Kek Béla.* 27 1—2

Akasztó (Pest m.) községben újonnan szervezett tanítói állásra pályázat hirdetik. Jövedelme: a) államsegély 900 kor., b) a hitközségi iskolapénztárból havi előlegben évi 100 kor., c) lakásbér és kertiletmény a törvény értelmében. Kötelessége: az iskolaszék által kijelölt osztályban tanítani, valamint az ismétlőiskolában is külön díjazás nélkül, a kántort az iskolai nagy szün-idő elején vagy végén három hétig díjtalanul helyettesíteni, csupán az esedékes stólaék illetik meg ezalatt. Más alkalommal csakis a betegség idején köteles a kántort helyettesíteni. A személyes megjelenés és kántori oklevél megkívánatik. A pályázat január 15-ig tart, a választás január 19-én tartatik meg. A megválasztott tartozik állását február 1-én elfoglalni. A kérvények az akasztói róm. kath. iskolaszékre címezve nt. *Makay Gábor* esp. plébánoshoz Akasztó (Pest m.) küldendők. 13 1—1

Pusztaszentimrén (Pest m.) ideiglenesen míg az államsegély rendezve lesz 800 korona fizetéssel, egy butorozatlan szobával január végéig róm. kath. tanítói állásra pályázat hirdetik. Állás azonnal elfoglalandó. Pusztaszentimre, (Pest m.) *Iskolaszék.* 41 1—1

Kassai egyházmegye.

Tapolysárpatak (Sáros m.) községben megüresedett róm. kath. kántortanítói állomás javadalmazása: államsegéllyel 960 kor. készpénz, 10 m. hold föld, megfelelő tűzifa és lakás. Tót nyelv bírása szükséges. Pályázati határidő január 25. *Vasskó József* esp.-pléb. Zboró. 26 1—2

Nyitrai püspöki megye.

Egyházasnádasi (u. p. Barossháza, Trencsén m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázatot hirdetek. Javadalma

zására vonatkozólag bármikor részletesen válaszolok. Törvényelvi bírása szükséges. Tanítónak is pályázhatnak. Választás *január 14-én*, mely után állás azonnal elfoglalandó. *Zsidék Gusztáv* elnök. 33 1—1

Pécsi egyházmegye.

Vásárosdombói (Baranya m.) róm. kath. iskolaszék *február 14-ig* magyar osztálytanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetése: 1000 kor., csinos lakás természetben, 20 korona kertilletmény. Szükség esetén helyettesít a kántoriakban, miézt esedékes stólat kapja. Választás 15-én délután. Személyes megjelenés ajánlatos. Állás azonnal elfoglalandó. *Fájth Lajos* plébános. 30 1—1

Pécsarányoson kántortanítói állásra pályázat 1000 kor. készpénz s 138'88 kor. földhaszon, összesen: 1138'88 koronából álló fizetésre. Kántori teendők külön díjaztatnak: felmegy 40—50 koronáig. Pályázatok: «Plébániahivatal Peleérdén» Pécs közelében címeztesenek *január 31-ig* bezárólag. Harmoniumon kell tudni játszani. 46 1—1

A báttaszéki róm. kath. kántori állomásra pályázat hirdetik. Jövedelme: szabad lakás három szobával és a szükséges mellékhelyiségekkel. Évi készpénzfizetés 1200 kor. havi előleges részletekben. Stóla kb. 400 kor. Busztúratók után legalább 400 kor. Az uradalomtól 63 kor. Kötelessége: a báttaszéki róm. kath. plébánia területén minden kántori teendőt német és magyar nyelven elvégezni. A részletekről a díjlevél intézkedik. Pályázati határidő *február 5.* Személyes megjelenés és próba szükséges. A folyamodványok a báttaszéki róm. kath. hitközség képviselőjéhez intézendők. *Romaisz Ferenc*, pléb. 42 1—1

Rozsnyói püspöki megye.

A hámor-üvegyári (Nógrád m., Málnapataka mellett) róm. kath. tanítónői állásra *január 15-ig* pályázat hirdetnek. Fizetése államsegéllyel 1000 kor. Ezen állás a gyárüzem két évi tartamára terjed. *Szokolovszky Bence* ker. tanfelügyelő, Divény. 47 1—1

Szatmári egyházmegye.

A láposbányai (Szatmár m.) róm. kath. kántortanítói állásra *január 15-ig* pályázat hirdetik. Javadalom: természetbeni lakás, 810 □ öl területű kert, 48 m³ tüzfű, melyből iskola is fűtendő, 80 korona egyházmegyétől; 50 kor. tandíj, 50 kor. stóla, 6 kor. faiskoláért, 750 kor. államsegély. Kérvények Felsőbányára *Pály Ede* kerületi espereshez küldendők. 28 1—1

Szepesi püspöki megye.

Helivágásai (u. p. Nagyhársas, Szepes m.) róm. kath. kántortanítói állásra pályázatot hirdetnek. Fizetés 1000 kor. Tannyelv tót. Azonnal lehet jelentkezni. *Moys László* lelkész. 1560 3—3

A dénesfalvi (Szepes m.) róm. kath. kántortanítói állomásra *január hó 19-ére* pályázat hirdetik. A folyamodványok a szepesedélényi (Szepes m., u. p. Márkusfalva) róm. kath. plébániai hivatalhoz küldendők. Az állomás azonnal elfoglalandó. *Dr. Rolny Ferenc* apát-plébános, kir. tanfelügyelő. 29 1—1

Veszprémi egyházmegye.

Az ácseszéri (Veszprém m., u. p. Súr) róm. kath. iskolánál megüresedett osztálytanítói állásra pályázat hirdetik. Javadalma: egy bútorozott szoba; a hitközségtől 400 kor., államsegélyből 600 korona, lakás és kertpótlék 120 korona. Kötelességei: egyik tanteremben tanítani, a gyermekeket isteni tiszteletra kísérni s rájuk felügyelni, az ismétlősöket tanítani; szükség esetén a kántoriakat végezni, az egyházmegyei «Gondviselés»-alapnak tagja lenni. A választás *január 19-én* lesz. Okmányokkal felszerelt kérvények az iskolaszékhez küldendők. 38 1—1

A pusztamiskei (Veszprém m.) kántortanítói állásra *január 15-ére* pályázat hirdetik. Javadalma: két szoba, konyha, pince istálló és sertésöl. 6½ kat. hold szántóföld, melynek felét a község munkálja. Évi jövedelme 138 korona. 20 mérő rozs, 120 kor. Fapénz 54 korona. Tandíj 45 korona. Államsegély 658 korona. Összesen

1015 kor. A tanulók száma átlag 55. Kötelessége a rendszeres tanításon kívül vasár- és ünnepnapokon könyörgést tartani. Személyes megjelenés kívántatik. *Az iskolaszék.* 34 1—1

Galamboki (Zala m.) róm. kath. iskolaszék nőtlen osztálytanítói állásra *január 15-iki* határidővel pályázatot hirdet. Javadalma: államsegély kiegészítéssel 1000 kor., egy bútorozott szobás lakás. Az állás megválasztás után azonnal elfoglalandó. Kötelessége a reabizott osztályokat tanítani, kántorságban segédkezni, gyermekekre a templomban és körmeneteken felügyelni, Gondviselés-intézetbe és a ker. tanítói körbe belépni. *Az iskolaszék.* 32 1—1

A jásdi róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdetik. Jövedelme: 6 kat. hold és 1048 □ öl szántóföld, bérterteke 200 kor., 3½ hold földmunkája 40 korona, 44½ mérő lélekgabona: 219 kor. 24 fillér, párpénz 46 kor. 54 fillér, faváltság a kegyúrtól 108 kor., fahazahordás 18 kor., tandíj 346 kor. 50 fillér trágyakiherdás 15 kor. Stóla 50 kor., a külsőkert értéke 50 kor., államsegély 100 kor. 06 fillér. Összesen: 1143 kor. 34 fillér. Van két szoba, konyha, taskamra, istálló, pajta, konyhakert és kút az udvarban. Az iskola és lakás tavasszal újra lesz építve. A megválasztott tanító tartozik a «Gondviselés» nyugdíj-intézet tagja lenni. A pályázat határideje *január 12.* A pályázatok az iskolaszék címére küldendők. *Jásd, u. p. Tés* (Veszprém m.). 16 2—2

A savolyi róm. kath. osztálytanítói állomásra pályázat hirdetik. Fizetése 1000 korona. Lakása egy bútorozott szoba fűtéssel és tisztogatással. Kántori teendőkben jártasság előny. Kérvények *január 12-ig Szabó László* esp-plébános írchoz Somogyfámszonba küldendők. 24 2—2

Kerekek okleveles tanítót esetleg negyedéves képezdészt tanítóképző és polgári iskolát végző leányaim mellé. Róm. kath. tanító. *Aimágy-Ajnácskő* Gömörben. 30 1—1

Stampay Miklós csinos iskolai köszöntő könyvecskéje 42 lendületes versikével és prózával franco 20 fillér, 12 drb franco 2 kor. *Nógrádmarchalon.* 1512 5—5

MÁRCIUS 15 megünneplésére rendkívül alkalmas, könnyen előadható, iskolai és ifjúsági egyfelvonásos színjátékok. 1. **Március 15.** 2. **A szabadság ünnepe.** 3. **Az öreg honvéd.** A három füzet postai szállítással 2 korona. Egy füzet 90 fillér. Küldi: **Pásztor József** Budapest, I. ker., Fehérvári-út 35., III. emelet 4. szám. 1446 7—10

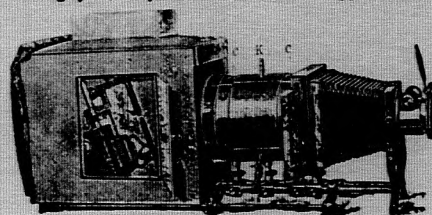
MÁRIA SZÉGY DEZINK I. rész, 50 remek szép Mária-ének díszes orgona kísérettel 4 kor., II. rész (szintén 50 ének) 3 kor. Együtt a két füzet 6 kor. **48 csinos és dalamos előjáték** 2 korona 40 fillér. 39 1—4
ZÁMBÓ KÁROLY róm. katolikus kántor **SZEGED.**

MARX és MÉREI

tudományos műszerek gyára

VI., BULCSÚ-UTCA 7. : : : TELEFON 21—06.

Detitógépek, diapositívek, fizikai és egyéb tanítási eszközök.

Felekezeti iskolák teljes felszerelése az új tantervszerint.

Árjegyzékek díjtanul küldetnek. 404—26

Első magyar vill. erőre berend. hangszergyár.

Stowasser János

császári és kir. udvari szállító,

a m. kir. operaházi tagok, budapesti színházak, zeneakadémia, zenedék, az összes fővárosi iskolák stb. szállítója, a hangfokozó gerenda és a javított Rákóczi-tárogató feltalálója.

Budapest, II., Lánchid-u. 5. sz.
Gyár: II., Öntőház-utca 3. sz.

Magyarország legnagyobb vonós
és fuvós hangszergyára.

Ajánlja mindenemű saját gyárában készült hangszereit, úgyszintén hurokat és hangszer-alkatrészeket: hegedűk vonóval 8 koronától.

Hangfokozó-gerenda, mely által bármely hegedű, gordonka, beillesztése után sokkal jobb, erősebb hangot nyer (biztos siker). 283—II.

Tárogatók 70 koronától.

Harmoniumok 90 koronától.

Pedál-harmoniumok legolesőbb gyári árban.

Tanérőknek kedvezmény!

Javítások a legművészebb kivitelben. — Árjegyzék kívánatra ingyen bérmentve.

Eredeti Zimmermann, Lauberger, Förster-féle csakis elsőrangú gyártmányok.

Zongorák, pianinok.

Képviseelője
Hörl Nándor, Pozsony, Ventur-utca 24.

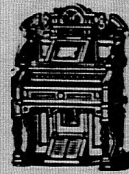
Csak azonnali készpénzfizetésre. Tanároknak szerfelett előnyök. ■■■ Prospektus ingyen.

Orgona-harmoniumokat

mindkét rendszer szerint legolcsóbban szállít

PAJKR REZSŐ ÉS TSA

Budapest, X., Delej-utca 25/B (Tisztviselőtelep).

Pedálos harmoniumok mindkét rendszer szerint és minden nagyságban pontos orgona-méretekké templomi, szemináriumok részére és mint szakkör orgonák.

Bérmentes szállítás az utolsó vasuti állomásig.

Tanérőknek s lelkészeknek különös szálkengedmény. Árjegyzék ingyen és bérmentve. Részletfizetés engedélyezve.

93

RIGLER JÓZSEF EDE

□ PAPIRNEMÜGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG □

BUDAPEST
VI, RÓZSA-UTCA 55.

Chromolitografiai műintézet és könyvnyomda készít: részvényeket, csekk, pénztárjegyeket, takarékpénztári betétkönyvecskéket, plakátokat művészi kivitelben. □

Vonalzó-intézet és üzleti könyvek gyárában kitűnő anyagból laposan nyíló üzleti könyvek, másoló- és jegyzet-könyvek. □

Iskolai felszerelések, u. m.: irkák, gyakorlatok, rajzfüzetek, rajztömbök, vázla könyvek stb. készülnek.

Levélboríték- és levélpapír-osztályban állandóan diszes levélpapír- és boríték-különlegességek csinos dobozokban, eljegyzési és névjegykártyák készülnek.

„Adria“-szárzalmecsek, fényképszeti kartonok és felszerelések. □

Gizella-Telepi faneműgyár modern iroda-berendezések, iskolai és mérnöki rajz- és írószerek lerakata.